

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 13 april 1999 beslutat bereda bl.a. konstitutionsutskottet tillfälle att senast den 23 april yttra sig över regeringens skrivelse 1998/99:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998 i de delar som har samband med konstitutionsutskottets beredningsområde samt över en motion som väckts med anledning av skrivelsen och vissa motioner från den allmänna motionstiden.

Konstitutionsutskottet begränsar sitt yttrande till följande frågor.

- Skrivelsens inriktning och omfattning,
- EU:s institutionella struktur,
- folkomröstning om medlemskap och nya fördrag,
- öppenhet och insyn,
- gemenskapslagstiftningens kvalitet och subsidiaritetsprincipen,
- svenska språkets ställning i EU-arbetet,
- registrering av lobbyister,
- förberedelser för det svenska ordförandeskapet,
- EG:s anslutning till Europakonventionen samt
- utträde ur unionen.

Konstitutionsutskottet yttrar sig därvid över följdmotionen 1998/99:U9 (mp) yrkandena 1, 4, 8–12 samt motionerna 1998/99:U501 (mp) yrkandena 1–3, 1998/99:U505 (c) yrkandena 1–3, 5 och 6, 1998/99:U506 (v) yrkande 1, 1998/99:U508 (mp) yrkandena 1 och 2 från den allmänna motionstiden 1998.

Med eget yttrande överlämnar konstitutionsutskottet motionerna 1998/99:K210 yrkande 4 (mp), 1998/99:K319 (m), 1998/99:U506 (v) yrkandena 2, 3, 6, 7 och 18, 1998/99:U507 (fp) yrkandena 4 och 6, 1998/99:U508 (mp) yrkandena 3–7 samt 1998/99:U509 (kd) yrkandena 1, 18 och 19.

Utskottet

Skrivelsens inriktning och omfattning

Skrivelsen

Skrivelsen inleds med ett övergripande avsnitt om samarbetet i Europeiska unionen som ett svenskt och europeiskt intresse. Under 1998 präglades EU enligt skrivelsen av arbetet med att fördjupa samarbetet mellan länderna och

den historiska uppgiften att utvidga unionen. Det framhålls att det är en grundbult i EU att genom integration och samarbete knyta Europas länder och folk så nära att krig inte skall kunna uppkomma. Stater som i sekler har bekämpat varandra kan inte föra krig när de är nära sammanflätade ekonomiskt, socialt och politiskt. En utvidgning av EU bidrar till ökad säkerhet, fördjupad demokrati samt social och ekonomisk utveckling i Sveriges när-område, men också i hela Europa.

EU strävar att inrikta sig på områden som upplevs som relevanta för medborgarna. Detta kommer enligt regeringen att bli tydligt när Amsterdamfördraget träder i kraft. Det gäller bl.a. områden som starkt prioriteras av Sverige, som sysselsättning, miljö, jämställdhet och konsumentskydd.

Ett avsnitt i skrivelsen tar upp Amsterdamfördraget. Genom Amsterdamfördraget, som undertecknades den 2 oktober 1997, görs substansändringar i de grundläggande fördragen. Fördraget innehåller även en förenkling av de grundläggande fördragen genom att ett stort antal bestämmelser som inte längre anses aktuella upphävs och artiklarna i EG-fördraget och Unionsfördraget numreras om. Sveriges ratifikationsinstrument deponerades den 15 maj 1998 hos Italiens regering.

De åtgärder som behöver genomföras för att fördraget skall fungera till fullo från det datum det träder i kraft gäller bl.a. Schengensamarbetet, GUSP, säkerhetsfrågor vid rådssekretariatet, institutionella frågor, nya bestämmelser om öppenhet samt dataskydd. Praktiska bestämmelser behövs för det nya medbeslutandeförfarandet för parlamentet.

I skrivelsen redovisas också kommissionens fortsatta informationssatsning kallad Dialogen med medborgarna. I det nya initiativet ges information via Internet med samma utgångspunkt som det tidigare informationsinitiativet Medborgarnas Europa. Kommissionen arbetar med en motsvarande satsning för näringslivet – Dialogen med företagen, en hemsida med länkar till viktiga områden på den inre marknaden.

I bilaga till skrivelsen redovisas ett åttiotial viktigare förordningar, direktiv och beslut som antagits av rådet under 1998, utan uppgift om var i skrivelsen rättsakterna omnämns. I några fall redogörs i skrivelsen för hur Sverige ställt sig. Endast i en mindre del av de fall då rättsakter omnämns i skrivelsen finns direktivnummer eller dokumentnummer angivna i texten.

Andra bilagor är bl.a. förteckningar över viktigare rekommendationer, yttranden och meddelanden (34 st.), svenska mål i EG-domstolen och förstainstansrätten 1998, viktigare domar meddelade av EG-domstolen under 1998, viktigare internationella avtal ingångna 1998, den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP): gemensamma ståndpunkter och åtgärder samt uttalanden, samarbete i rättsliga och inrikes frågor: konventioner, gemensamma åtgärder m.m. samt EU-budgeten 1998.

Motionen

I följdmotionen U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) framförs på flera punkter krav på *utförligare information i kommande regeringsskrivelser om verksamheten i Europeiska unionen*. Bland annat begärs utförligare redogö-

relser av kommissionens handlingsprogram under året och dess informationssatsningar (yrkandena 1 och 4). När det gäller kommissionens handlingsprogram framhålls att de av Sverige prioriterade frågorna bör kunna jämföras med kommissionens målsättningar för att det skall framstå tydligare varför Sverige ibland måste stå tillbaka. För att få en ökad förståelse för EU:s utveckling är det nödvändigt att vara tydlig kring vilka politiska diskussioner som förs inom EU. Skrivelsens redogörelse för kommissionens informations-satsningar bör kompletteras med uppgift om hur mycket pengar som avsatts för information inom Sverige och vilka grupper och organisationer som fått del av EU-medel för informationskampanjer.

Motionärerna begär också att överträdelseärendena redovisas på sådant sätt att utfallet av kommissionens klagomål och Sveriges ståndpunkt tydligt framgår (yrkande 9). Vidare begärs att samtliga direktiv, som det fattats beslut om, redovisas i kommande årsberättelser tillsammans med uppgift om vilka länder som röstat emot respektive lagt ned sin röst (yrkande 11). Motionärerna framhåller att det nu inte ens framgår när Sverige röstat emot.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet beslutade i februari 1999 betänkande 1998/99:KU11 EU-frågornas behandling i riksdag och regering. Utskottet välkomnade där att regeringen redovisar sin syn på utvecklingen i EU i skrivelser och propositioner, vilka blir föremål för riksdagsbehandling. Utskottet fann det också positivt att regeringen i den årliga skrivelsen om utvecklingen i EU redovisar sitt agerande och sina ställningstaganden beträffande olika EU-frågor. Den nu aktuella berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen ger, som också framhålls i motion U9, en god och översiktlig bild över utvecklingen inom EU. Enligt konstitutionsutskottets mening har skrivelsen dock ännu inte till fullo funnit sina former. I skrivelsen redovisas i en bilaga i enlighet med förarbetena (prop. 1994/95:19, s. 537) viktigare förordningar, direktiv och beslut antagna av rådet under det gångna året. Däremot redovisas inte Sveriges ställningstagande vid varje beslutstillfälle. Utskottet är medvetet om att detta inte alltid låter sig göra på ett meningsfullt sätt. Det förtjänar också att påpekas att ställningstaganden växer fram successivt. Med beaktande av detta vore det likväl en fördel om skrivelsens redovisning kunde göras mer informativ i detta hänseende. Utskottet anser vidare att det skulle vara en fördel om det i bilagan angavs var i skrivelsen rättsakterna redovisas och att direktiven, liksom kommissionsdokumenten, angavs med sina nummer i texten. Överträdelseärendena bör också kunna redovisas utförligare i kommande skrivelser om verksamheten i EU. Enligt konstitutionsutskottets mening bör detta med anledning av motion U9 yrkandena 9 och 11 ges regeringen till känna.

Utskottet är inte berett att nu förorda ett tillkännagivande om att samtliga direktiv, kommissionens arbetsprogram eller kommissionens informations-satsningar måste redovisas i skrivelsen. Enligt utskottets mening måste regeringen ha ett eget utrymme att göra de avvägningar som behövs för att skrivelsen skall ge en överskådlig och övergripande bild av verksamheten i

Europeiska unionen under det föregående året. Motion U9 yrkandena 1 och 4 avstyrks.

Den institutionella strukturen

Skrivelsen

Institutionernas funktion, liksom huvuddragen i deras verksamhet under 1998, redovisas i regeringens skrivelse.

De politiska riktlinjerna för unionens utveckling fastställs av *Europeiska rådet*, som består av medlemsstaternas stats- och regeringschefer samt Europeiska kommissionens ordförande, biträdda av medlemsländernas utrikesministrar samt en medlem av kommissionen.

Ministerrådet, EU:s beslutande och lagstiftande organ, är det forum där medlemsstaterna för fram, diskuterar och sammanjämkar sina synpunkter. Rådet fattar beslut om lagstiftning på grundval av kommissionens förslag. Sådana beslut tas i ökad omfattning i medbeslutande tillsammans med Europaparlamentet. Majoritetsröstning tillämpas numera för mer än tre fjärdedelar av alla beslut. Röstreglerna i rådet vid beslut med kvalificerad majoritet bygger på att varje stat har ett visst röstetal som varierar mellan två och tio. Sverige har fyra av de totalt 87 rösterna. Rådet har under 1998 haft drygt 200 aktiva arbetsgrupper. Rådet har sammanträtt 94 gånger i sina olika sammansättningar, förutom ett antal informella möten. Budgeten för 1998 avsåg 2 534 anställda och driftskostnaden var budgeterad till 320 miljoner ecu.

Europeiska kommissionen består av 20 ledamöter, som i sitt arbete skall agera i unionens allmänna intresse under full oavhängighet. Kommissionen är ett opartiskt organ och skall övervaka tillämpningen av fördragets bestämmelser och de beslut som fattas på grundval av fördragen. Den kan väcka talan inför EG-domstolen mot andra institutioner eller medlemsstaterna för att de åsidosatt fördraget. Sverige har under 1998 mottagit 57 formella underrättelser från kommissionen, huvudsakligen om utebliven anmälan om fullständigt genomförande av EG-direktiv. I några fall rör det sig om felaktig tillämpning av EG-rätten. Kommissionen har under 1998 till Sverige lämnat över 15 motiverade yttranden, vilka lämnas i sådana fall där kommissionen vidhåller sin uppfattning efter det att formell underrättelse avgetts och besvarats. Åtta av dessa avser utebliven anmälan om fullständigt genomförande av EG-direktiv och sju ärenden gäller felaktig tillämpning av EG-rätten. Under hösten 1998 beslutade kommissionen föra ett ärende som gäller Sveriges bilaterala luftfartsavtal med USA till EG-domstolen.

Kommissionen är också den institution som har rätt att ta initiativ till lagstiftning. Vad gäller det mellanstatliga samarbetet har kommissionen med några undantag samma rätt som medlemsstaterna att lägga fram förslag. Kommissionen har även en verkställande roll, framför allt rörande den inre marknadens funktion och utveckling, samt på de områden i övrigt där befogenheter att genomföra delegerats. Internt har kommissionen fortsatt sitt arbete med SEM 2000 och MAP 2000 som utgör ett brett program för interna reformer inom kommissionen. Målet är att steg för steg för omvandla hela förvaltningen för att skapa en modern administration. Ett förslag har också

förberetts om tillskapandet av en oberoende struktur för både externa och interna bedrägeriutredningar, samt ett förslag till reform av systemet verkställighetskommittéer, den s.k. kommittologin. Kommissionens driftsbudget för 1998 uppgick till totalt 2 843 miljoner ecu och omfattade 21 495 anställda.

Europaparlamentet har lagstiftande befogenheter och budgetmakt. Parlamentet utövar demokratisk kontroll över verksamheten inom unionen, dels genom att ställa frågor till rådet och kommissionen, dels genom att granska EU:s räkenskaper och bevilja ansvarsfrihet för kommissionen. Parlamentet har även möjlighet att avsätta kommissionen genom misstroendevotum. Denna möjlighet att påverka beslut har successivt förstärkts och kommer att förstärkas ytterligare när Amsterdamfördraget träder i kraft. Av parlamentets 626 ledamöter är 22 från Sverige. Det finns 8 olika partigrupper samt ett litet antal grupplösa ledamöter. Närmare 100 politiska partier finns representerade. Arbetet bedrivs i 20 fasta utskott och vid behov kan även tillfälliga utskott inrättas. Under 1998 har parlamentet varit aktivt bl.a. när det gällt mänskliga rättigheter, miljö och sociala frågor. Andra viktiga frågor har varit Agenda 2000 och utvidgningen. Från parlamentets sida har man föreslagit och fått gehör för att ett särskilt fristående organ inrättas för att bekämpa korruption och bedrägerier med EU-medel. I detta sammanhang kan nämnas att kommissionen nyligen beslutat avgå sedan en oberoende expertgrupp som tillsatts av parlamentet riktat allvarlig kritik om bl.a. oegentligheter mot delar av verksamheten.

Under året har Europaparlamentet även lagt fram förslag om gemensamma principer för medlemsstaternas valsystem för val till Europaparlamentet samt förslag till ny ledamotsstadga.

Sedan den *européiska ombudsmannafunktionen* inrättades 1995 har det förekommit 3 520 klagomål. 30 % av dessa klagomål har fallit inom ombudsmannens kompetensområde. Utredningar har gjort i 552 fall. De flesta klagomålen har gällt brist på information, försumlighet och diskriminering. Parlamentets budget för 1998 avsåg 4 110 anställda och driftskostnaden var budgeterad till 908 miljoner ecu.

EG-domstolens huvudsakliga uppgifter är att tolka och döma i tvister om tillämpningen av EG-rätten. Den vanligaste måltypen är mål om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EG-fördraget. En annan måltyp är mål om fördragsbrott enligt artikel 169, där kommissionen eller en medlemsstat kan väcka talan mot en annan medlemsstat som har underlåtit att uppfylla sina förpliktelser enligt fördraget. Under 1998 begärde nationella domstolar förhandsavgörande i 264 fall. Av dessa kom 6 från svenska domstolar. Den svenska regeringen yttrade sig under året skriftligen i 8 mål om förhandsavgörande. Sverige väckte i ett fall talan mot rådet och regeringen ansökte dessutom under året om intervention i 2 mål vid förstainstansrätten.

Motionerna

Flera motioner från den allmänna motionstiden 1998 tar upp frågor kring formerna för samarbetet inom EU. I motion U506 av Gudrun Schyman m.fl. (v) begärs tillkännagivanden till regeringen om att riksdagens ställning i

EU:s beslutsprocess bör stärkas och att EU-kommissionens initiativmakt bör minskas till förmån för de nationella parlamentens (yrkandena 3 och 6). Sverige bör enligt motionärerna arbeta för att EU skall demokratiseras och att EU:s beslutanderätt skall avgränsas och inskränkas. Den demokratiska legitimiteten kan förstärkas genom att mer reell beslutsmakt återförs till nationell nivå så att de nationella parlamenten stärks. Därmed kan den mellanstatliga karaktären av samarbetet stärkas. I de fall det krävs bindande EU-regler skall de vara minimiregler, som tillåter en mer progressiv nationell lagstiftning. Målet är att riksdagen skall ha initiativ- och förslagsrätt till nya lagar inom EU.

Birger Schlaug m.fl. (mp) anser i motion U508 att en prioriterad fråga för Sverige som ordförandeland bör vara att driva att EU för över kompetens till medlemsländerna och helt skalar bort sådana politiska områden som löses bäst på nationell nivå (yrkande 4). EU:s omfattande centralisering är ett strukturfel i sig. När beslut flyttas allt längre från de som berörs tappar människor lusten att engagera sig vilket i sin tur urholkar demokratin. Sverige bör driva frågan om hur EU kan omvandlas till att i högre grad vara ett mellanstatligt samarbete (yrkande 5). Det bör vara en prioriterad uppgift för Sverige i samband med nästa regeringskonferens att driva frågan hur EU kan omvandlas i detta syfte. Helt klart är att EU-kommissionens roll i en sådan struktur måste minska och att dess ensamrätt att lägga förslag måste försvinna. Naturligt vore att i stället ge de nationella parlamenten beslutsrätt (yrkande 7). Även om kommissionen har makten över vilka nya förslag EU skall lägga fram är det ministerrådet som fattar de slutgiltiga besluten – inom vissa politiska områden efter yttrande från EU-parlamentet. Denna uppdelning gör det mycket svårt att utkräva politiskt ansvar från ansvariga politiker. Att inte kunna utkräva politiskt ansvar är en oerhörd tillbakagång för demokratin, vilket till viss del kommit till uttryck i det låga valdeltagandet till EU-parlamentet. EU:s politiska organisation måste enligt motionen förändras på ett sätt som möjliggör för väljarna att utkräva politiskt ansvar (yrkande 6).

I motion U509 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) framhålls att det är en angelägen uppgift för Sverige att föra fram krav på att nuvarande proportion när det gäller viktningen av röster i rådet bevaras (yrkande 18). Ett väl fungerande EU förutsätter att även de mindre länderna finner det värt att bidra med kreativa lösningar på gemensamma problem och att dessa länders medborgare upplever delaktighet i europeisk politik. I den lagstiftande processen måste Europaparlamentets roll stärkas för att göra parlamentet mer jämställt med rådet. Även i framtiden måste Europaparlamentet ha en sådan utformning att även de mindre ländernas landskap får fullgod representation (yrkande 19).

Konstitutionsutskottets bedömning

Frågan om en högre grad av mellanstatlighet i samarbetet i Europeiska unionen var föremål för konstitutionsutskottets bedömningar i yttrandet till utrikesutskottet över Amsterdamfördraget (yttr. 1997/98:KU9y). Konstitutionsutskottet avstyrkte då bl.a. ett motionsyrkande (v) liknande motion 506 yrkandena 3 och 6. Konstitutionsutskottet delade regeringens uppfattning att

legitimitet och effektivitet i EU-samarbetet likaväl som medbestämmande och demokratisk kontroll borde vara ledstjärnor för Sveriges agerande även i det framtida EU-samarbetet. Konstitutionsutskottet såg ingen anledning för riksdagen att, som begärts i motioner, på förhand ta avstånd från ytterligare steg mot överstatlighet eller begära att regeringen verkar för att fördragen ändras i mer mellanstatlig riktning. En fördjupning av samarbetet kunde enligt utskottet inom vissa områden bidra till att EU:s mål förverkligas snabbare och effektivare. Det vore därför enligt konstitutionsutskottet oklokt att låsa sig för att inte inom vissa områden kunna öka inslagen av överstatligt samarbete. Samtidigt fanns det, enligt utskottet, frågor som bäst hanteras på nationell nivå. Olika delar av samarbetet måste alltid kunna förändras i riktning mot mer eller mindre överstatlighet, inte minst beroende på hur utvidgningsprocessen utvecklar sig. Det sagda innebar dock inte att konstitutionsutskottet förespråkade en utveckling i federalistisk riktning. Konstitutionsutskottet gör inte nu någon annan bedömning utan anser att motionerna 506 yrkandena 3 och 6 samt 508 yrkandena 4, 5 och 7 bör avstyrkas.

Utskottet är därmed inte heller berett att tillstyrka motion U508 yrkande 6 om förändring av EU:s politiska organisation för att väljarna skall kunna utkräva ett politiskt ansvar. Utskottet vill framhålla att Amsterdamfördraget innebär en förstärkning av parlamentets ställning genom att medbeslutandeprocessen skall vara den normala beslutsprocessen för frågor som kan betecknas som egentliga lagstiftningsfrågor. Det kan inte heller bortses från att kommissionen är beroende av att den beviljas ansvarsfrihet av parlamentet. Politiskt ansvar kan således delvis utkrävas av väljarna i valet till Europaparlamentet. Vidare kan politiskt ansvar för det svenska agerandet i ministerrådet utkrävas i val till den svenska riksdagen.

Frågorna om representation i parlamentet och om röstviktning behandlades i regeringens proposition 1997/98:58 om Amsterdamfördraget. Där redovisades att när fördelningen av nya platser i parlamentet skall ändras skall enligt artikel 138 i EG-fördraget antalet ledamöter från varje land garantera en adekvat representation. Vidare angavs att frågan om ändring av nuvarande regler för viktning av rösterna vid beslut med kvalificerad majoritet i rådet diskuterades in i det sista utan att medlemsstaterna kunde enas om en reform. Konstitutionsutskottet (yttr. 1997/98:KU9y) beklagade vidare att frågorna om viktningen av medlemsstaternas röster skjutits på framtiden. En lösning hade underlättat den fortsatta utvidgningsprocessen. Konstitutionsutskottet delade regeringens uppfattning att en reform när det gäller röstviktningen i rådet måste ske med beaktande av de mindre medlemsstaternas intressen. Eftersom EU är ett samarbete mellan självständiga stater var det naturligt att fördelningen av rösterna i rådet inte motsvarar den befolkningsmässiga fördelningen. Konstitutionsutskottet vidhåller dessa bedömningar och avstyrker motion U509 yrkandena 18 och 19 (kd).

Folkomröstning

Motionerna

Birger Schlaug m.fl. (mp) begär i motion U501 att riksdagen beslutar att varje genomgripande förändring av EU:s grundlagar skall underställas en folkomröstning innan Sverige ratificerar förändringarna. Motionärerna anser vidare att svenskarna bör höras i en folkomröstning om vad man anser om fortsatt deltagande i det nya EU som vuxit fram. Den fråga som väljarna skall svara på bör formuleras kristallklart så att inga missförstånd kan uppstå (yrkandena 2 och 3).

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet behandlade våren 1998 frågan om folkomröstning med anledning av Amsterdamfördraget (yttr. 1997/98:KU9y). I likhet med regeringen kunde konstitutionsutskottet inte finna att samarbetet inom EU genom fördraget ändrat karaktär på något avgörande sätt. Utskottet delade regeringens bedömning att någon folkomröstning om fördraget inte var påkallad.

Konstitutionsutskottet anser inte att det finns anledning att nu förorda en folkomröstning om fortsatt medlemskap i EU och avstyrker därför motion U501 yrkande 3 (mp). Konstitutionsutskottet är inte heller berett att nu ta ställning till frågan om folkomröstningar inför framtida förändringar av fördragen. Enligt konstitutionsutskottets mening skulle det vara svårt att tillämpa den föreslagna ordningen mot bakgrund av att det kan förutsättas råda delade meningar om vad som skall anses vara genomgripande förändringar. En lämpligare ordning synes vara att från fall till fall ta ställning till behovet av folkomröstning. Motion U501 yrkande 2 (mp) avstyrks följaktligen.

Öppenhet och insyn i EU:s institutioner

Skrivelsen (avsnitt 39.13)

Enligt den nya artikeln i EG-fördraget om handlingsoffentlighet skall allmänheten ha rätt till tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar. Allmänna principer och nödvändiga sekretessregler skall beslutas av rådet i en rättsakt som skall gälla alla tre institutionerna. Rättsakten skall antas inom två år från det att Amsterdamfördraget trätt i kraft. För att tidsfristen skall kunna hållas är det enligt regeringen nödvändigt att kommissionen lämnar ett förslag till rättsakt till rådet ganska snart efter fördragets ikraftträdande. För Sverige är det angeläget att försöka få inflytande på rättsaktens utformning redan under utarbetandefasen i kommissionen. Som ett första led i detta har inom Regeringskansliet utarbetats en promemoria som överlämnats till rådet, kommissionen och Europaparlamentet. I promemorian redovisas Sveriges inställning till fem principfrågor som kommissionen har att ta ställning till vid utarbetandet av sitt förslag. Principfrågorna gäller valet av instrument för rättsakten, vilka handlingar den bör gälla, hur

nödvändiga begränsningar i rätten att ta del av handlingar bör åstadkommas, hur framställningar om att få ut handlingar bör hanteras samt registrering av handlingarna. I promemorian redovisas också den svenska inställningen till principfrågorna i stort sett i enlighet med den ordning som gäller i Sverige. I juni 1998 avgavs en rapport av rådets generalsekretariat, vari konstateras att antalet begärda och utlämnade handlingar enligt rådets nuvarande regler om handlingsoffentlighet från 1993 har ökat.

Motionerna

I motion U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) begärs att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag kring hur EU:s offentlighetsprincip bör utformas (yrkande 8). Motionärerna hänvisar till att Amsterdamfördraget öppnar för införandet av en rättsakt som reglerar allmänhetens rätt till tillgång till EU-parlamentets, ministerrådets och kommissionens handlingar. För att klara den tvååriga tidsfristen är det enligt motionärerna nödvändigt att snarast dra upp riktlinjer för hur handlingsoffentligheten skall utformas. En proposition i frågan bör föreläggas riksdagen. För att få ett så bra resultat som möjligt är det enligt motionärerna angeläget att regeringen inhämtar synpunkter från riksdagspartierna i syfte att nå fram till ett förslag som kan drivas i enad front både av regeringen i ministerrådet och av de svenska representanterna i Europaparlamentet. I motion U508 av Birger Schlaug m.fl. (mp), yrkande 3, begärs att Sverige som ordförandeland driver att meddelarfrihet och en offentlighetsprincip liknande den svenska införs inom alla EU:s organ. Den nuvarande bristen på insyn öppnar för påverkan av lobbyister som är anställda av kapitalstarka intressenter, och även för möjligheter till en mycket omfattande korruption. Om offentlighetsprincip och meddelarfrihet infördes skulle korruptionen bekämpas effektivare samtidigt som det skulle leda till bättre politiska beslut och öppna för medborgarnas insyn. Detta är enligt motionen en sådan fråga som måste vara högt prioriterad att driva under ordförandeskapet. I motion K210 yrkande 4 av Birger Schlaug m.fl. (mp) tas frågan om öppenhet i det svenska arbetet i EU:s kommittéväsande upp. De åsikter och hållningar som den svenska regeringen genom olika representanter bedriver i kommittéerna måste spridas och utvecklas i en offentlig diskussion. Riksdagen bör uppdra åt regeringen att återkomma med förslag om hur det svenska arbetet i EU:s kommittéväsande skall öppnas och demokratiseras.

Offentlighetsprincipen tas också upp i motion U506 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkandena 2 och 7. En demokratisering av EU kräver full insyn i lagstiftningsprocessen och offentlighet i EU:s förvaltning. Löftet att den svenska offentlighetsprincipen inte skulle rubbas vid ett inträde i EU har inte infriats. Ett minimikrav är enligt motionärerna att regeringen regelbundet redovisar vilka handlingar som helt eller delvis bedömts vara sekretessbelagda av hänsyn till EU och dess medlemsstater. Det är enligt motionärerna bra att öppenheten nu ges fördragsmässig status i Amsterdamfördraget, trots att det inte handlar om att införa en offentlighetsprincip av svenskt snitt. En svaghet är att handlingsoffentligheten begränsas till rådet, kommissionen och parlamentet. Domstolen och andra institutioner borde också omfattas av de

grundläggande öppenhetsreglerna. De borde också utsträckas till de hundratalens kommittéer som verkar inom kommissionen, till Coreper, de ständiga representanternas kommitté, inklusive dess undergrupper samt till förlikningsförfarandet mellan parlamentet och rådet.

Också i motion U507 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) understryks vikten av ökad öppenhet (yrkande 6). För att invånarna i medlemsländerna skall få ett förtroende för EU måste ansvar, närhet, öppenhet och mångfald vara grundprinciperna för all maktutövning. Kravet på öppenhet innebär att EU måste tillämpa en offentlighetsprincip. Detta innebär t.ex. att när ministerrådet sammanträder som lagstiftare skall debatterna och besluten vara offentliga.

Tidigare behandling

I konstitutionsutskottets yttrande till utrikesutskottet om Amsterdamfördraget (yttr. 1997/98:KU9y) behandlades flera motioner om öppenhet och insyn i EU:s institutioner. Konstitutionsutskottet delade regeringens uppfattning att förhandlingsresultatet när det gällde öppenhet för unionsmedborgarna var mycket tillfredsställande ur svensk synvinkel. Utskottet ville dock understryka vikten av att de tillämpningsregler rådet skall utarbeta inom två år från fördragets undertecknande verkligen motsvarar intentionerna att offentlighet skall vara huvudregel och sekretess bara gälla i undantagsfall. Utskottet såg med tillfredsställelse att regeringen avsåg att göra offentliga register till en huvudfråga när tillämpningsreglerna skall utarbetas. Enligt vad konstitutionsutskottet inhämtat hade ett arbete inletts i rådet i syfte att upprätta ett diarium över rådets icke hemligstämplade handlingar, vilka skall vara sökbara på Internet. Diariet kommer troligen att inrymma 20 000 titlar. Konstitutionsutskottet hade vidare inhämtat att det i förstainstansrätten pågick ett mål om huruvida de s.k. kommitologikommittéerna är delar av kommissionen och därmed omfattas av kommissionens regler om handlingars offentlighet. Det fanns anledning att anta att den rättsakt som utarbetas kommer att tjäna som förebild för andra EU-institutioner och för EU-organen. Konstitutionsutskottet fann motionsyrkandena tillgodosedda med det anförda.

Europaparlamentets resolution

Den 12 januari 1999 utfärdade Europaparlamentet en resolution om öppenhet inom Europeiska unionen. I resolutionen understryks vikten av ökad öppenhet. Främjandet av öppenhet sägs inte enbart vara en fråga om allmänhetens tillgång till handlingar utan måste även inbegripa andra områden som ökad öppenhet i samband med EU-sammanträden, ökad användning av Internet, ökad klarhet och enkelhet hos EU-texter, bibehållande av flerspråkighet inom EU:s institutioner och förbättring av kvaliteten på EU:s informationskampanjer. Handlingar bör ges en mer exakt definition och inkommande handlingar och handlingar som härrör från en institution bör omfattas av reglerna. Offentliga register bör upprättas vid alla EU:s institutioner. Ett förenklat klassificeringssystem för hemliga handlingar behövs och undantagen bör definieras strängare. Varje begäran som inte besvarats inom viss tid bör anses beviljad.

Konstitutionsutskottets bedömning

Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén har den 15 april 1999 i riksdagen lämnat information från regeringen om förberedelserna för Sveriges ordförandeskap i EU år 2001. Regeringen avser att utnyttja det utrymme som finns för att sätta prägeln på ordförandeskapet och EU-samarbetet. Fem prioriteringar skall därvid göras, bl.a. gäller det en union anpassad till medborgarnas krav och önskemål, sysselsättningsfrågorna, EU:s utvidgning samt fördjupning av relationerna mellan EU och omvärlden. Den första prioriteringen som redovisades var att regeringen vill bidra till en öppnare, modernare och mer jämställd union. Genom Amsterdamfördraget har man kommit en bit på väg med ökad öppenhet och insyn i EU-institutionernas arbete. Den händelseutveckling som ledde fram till kommissionens avgång har understrukt betydelsen av detta. Det är enligt regeringen uppenbart att vårt synsätt omfattas av alltfler.

Konstitutionsutskottet ser med tillfredsställelse att frågan om öppenhet och insyn i EU-institutionernas arbete är en prioriterad fråga för det svenska ordförandeskapet. Konstitutionsutskottet utgår från att regeringen redovisar för riksdagen hur arbetet med frågan utvecklas. Mot bakgrund av att regeringen sålunda uttryckligt tagit ställning för öppenhet och insyn i EU-institutionerna som en prioriterad fråga under det svenska ordförandeskapet saknas anledning för riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen i detta avseende. Utskottet anser således att motion U508 (mp) yrkande 3 bör avstyrkas.

Konstitutionsutskottet gör ingen annan bedömning än motionärerna om det angelägna i att Sverige verkar för en högre grad av öppenhet och insyn i EU:s institutioner efter en modell liknande den svenska. Enligt konstitutionsutskottets mening saknas dock anledning att förutsätta annat än att regeringen målmedvetet arbetar för utökad öppenhet och insyn i EU:s institutioner på alla nivåer. Enligt konstitutionsutskottets mening behövs således inte något tillkännagivande till regeringen i detta avseende. Konstitutionsutskottet anser därför att även motionerna K210 yrkande 4 (mp), U506 yrkandena 2 och 7 (v) samt U507 yrkande 6 (fp) bör avstyrkas.

Konstitutionsutskottet anser också att motion U9 yrkande 8 (mp) om att regeringen skall återkomma till riksdagen med proposition kring utformningen av EU:s offentlighetsprincip bör avstyrkas. Enligt konstitutionsutskottets mening är frågan av sådan art att den i stället bör bli föremål för information till konstitutionsutskottet och samråd i EU-nämnden. I detta sammanhang kan nämnas att justitieministern den 4 juni 1998 skriftligen informerade konstitutionsutskottet om genomförandet av Amsterdamfördragets bestämmelser om handlingsoffentlighet, bl.a. redovisades den ovan beskrivna princippromemoria som utarbetats i Regeringskansliet och överlämnats till EU:s institutioner.

Gemenskapslagstiftningens kvalitet och subsidiaritetsprincipen

Skrivelsen (avsnitten 39.14 och 7.2.2)

I förklaring 39 i bilagan till Amsterdamfördragets slutakt uppmanade regeringskonferensen Europaparlamentet, rådet och kommissionen att i samförstånd lägga fast riktlinjer för att förbättra gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet och att följa dessa riktlinjer när de granskar förslag eller utkast till gemenskapslagstiftning, samtidigt som de vidtar de interna organisatoriska åtgärder som de anser nödvändiga för att säkerställa att riktlinjerna tillämpas på ett riktigt sätt. Ett interinstitutionellt avtal har den 22 december 1998 slutits om gemensamma riktlinjer för gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet.

Riktlinjerna, som inte är rättsligen bindande, består av 22 kortfattade punkter. Punkterna syftar till att ge vägledning så att gemenskapens rättsakter skall utformas på ett klart, enkelt och exakt sätt. Det förutsätts att riktlinjerna skall åtföljas av handledningar med närmare anvisningar om hur lagstiftningen bör utformas. Dessa handledningar skall varje institution besluta om för egen del. Från svensk sida har ambitionen varit att medverka till så långtgående riktlinjer som möjligt för att höja gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet. De antagna riktlinjerna innebär enligt skrivelsen att man kommit ett stycke på väg även om mycket fortfarande återstår. Det behövs en möjlighet att på sikt luckra upp den s.k. punktregeln som innebär att en mening på källspråket måste motsvaras av en mening på alla de språk som texten översätts till. För svenskans del leder punktregeln ofta till långa och komplicerat byggda meningar som varit svåra att översätta och sedan blir svåra att läsa och förstå.

Genomförande och effektiv tillämpning har alltmer kommit i fokus på den inre marknaden. Kommissionen har med anledning av detta tagit fram ett meddelande om hur genomförande och tillämpning kan effektiviseras mer. Bland annat påtalas vikten av att regler måste vara tydliga och enkla samt att bättre lagstiftning är ett viktigt inslag beträffande ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Det informella samrådet mellan medlemsstater och med gemenskapens institutioner framställs som särskilt viktigt. Arbetet med en förenklad lagstiftning på den inre marknaden (SLIM) har fortsatt i enlighet med intentioner som fastställdes 1995. Sverige har varit positivt till arbetet i SLIM-grupperna, men har vid ett flertal tillfällen framfört att arbetet måste koncentreras till ekonomiskt viktiga områden.

Motionerna

I motion U505 av Lennart Daléus m.fl. (c) begärs att frågan om decentralisering och enklare regler prioriteras under det svenska ordförandeskapet första halvåret år 2001 (yrkande 6 delvis). Sverige bör arbeta för att få bort onödig byråkrati och för att göra närhetsprincipen till en bärande och fungerande princip i EU:s arbete. Subsidiaritetsprincipen måste bli ett levande verktyg inom unionen. Regeringen bör överväga att ta initiativ till en fullständig genomgång av EU:s fördrag och gemenskapslagstiftning för att pröva

om de motsvarar en konsekvent tillämpning av subsidiaritetsprincipen. Arbetet med att slå samman direktiv och inriktningen att i större utsträckning arbeta med ramdirektiv bör intensifieras. Frågan om att upprätta en normhierarki som tydliggör olika beslutsnivåers ansvar och den detaljeringsgrad som respektive nivå bör hålla sig till bör på allvar diskuteras i Europasamarbetet. Normhierarkin bör kombineras med en kompetenskatalog. Sverige bör enligt motionärerna ta nya initiativ för att främja subregionalt samarbete, interregionalt samarbete och för att stärka regionernas roll i Europa.

Lars Leijonborg m.fl. (fp) tar i motion U507 också upp subsidiaritetsprincipen (yrkande 4). Enligt motionärerna skall EU endast ägna sig åt frågor där de lokala, regionala och nationella nivåerna inte räcker till. EU:s beslutsmaskineri måste vara effektivt, men EU måste också ägna sig åt rätt frågor. I dag finns det frågor där beslutsmöjligheterna är för små, och det finns frågor där möjligheterna att besluta är för stora. Det behövs mer samarbete inom områdena gränsöverskridande miljöförstöring, internationell brottslighet och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. De flesta exemplen på onödiga beslut på EU-nivå härrör från den gemensamma jordbrukspolitiken. Sverige bör i allt arbete i EU vara pådrivande för att unionsnivån bara skall användas när den nationella nivån inte är tillfyllest för att lösa problemen. Ett sätt att på sikt åstadkomma detta är en kompetenskatalog som anger på vilka nivåer besluten skall fattas. I motion K319 av Henrik S Järrel (m) begärs att Sverige spelar en mer pådrivande roll i arbetet med att reformera onödig, otidsenlig och oönskad EG-rättslig lagstiftning. Han hänvisar till personuppgiftslagen som ett exempel på olycklig lagstiftning till följd av ett EG-direktiv.

EG-fördraget

Enligt artikel 3b andra stycket i EG-fördraget skall på de områden där gemenskapen inte är ensam behörig, i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen, den vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå. Gemenskapen skall inte vidta någon åtgärd som går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen i fördraget.

Till EG-fördraget finns numera fogat ett protokoll om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (C.7). Där anges att gemenskapens åtgärder skall begränsas till frågor som har gränsöverskridande aspekter eller som inte i tillräcklig utsträckning hanteras på nationell nivå. Gemenskapen skall endast lagstifta i den mån det är nödvändigt, och de åtgärder som gemenskapen vidtar skall lämna så mycket utrymme som möjligt för beslut på nationell nivå. Gemenskapens institutioner skall noga pröva om och motivera varför åtgärder skall vidtas på gemenskapsnivå. Regeringen bedömde i proposition 1997/98:58 Amsterdamfördraget att protokollet i sak inte förändrar innebörden av artikel 3b om subsidiaritetsprincipen i EG-fördraget. Att principerna för tillämpning nu kom till uttryck i ett protokoll till EG-fördraget innebär emellertid att det blir rättsligt bindande för institut-

ionerna och att det skall ligga till grund för EG-domstolens prövning. I detta hänseende innebär det nya protokollet enligt regeringen ett stärkande av principernas ställning.

Statskontorets rapport

Statskontoret har på regeringens uppdrag kartlagt och analyserat hur svenska myndigheter genomför EG-direktiv och kompletterar EG-förordningar med myndighetsföreskrifter. I uppdraget ingick bl.a. att belysa de svenska erfarenheterna av medverkan i olika EU-initiativ som syftar till förbättra utformningen av EG:s rättsakter. Enligt Statskontorets rapport 1999:7 Regelförenkling i Sverige och EU har kommissionen under senare år tagit flera nya initiativ och vidareutvecklat pågående insatser för att förbättra EG:s regelverk och göra reglerna mer effektiva. EU:s arbete med regelförbättring rör emellertid inte enbart kommissionen. I arbetet medverkar även rådet, nationella förvaltningar och olika samhällsorganisationer. Statskontorets studier visar att de svenska erfarenheterna av EU:s arbete med regelförbättring i allmänhet är goda, men att det också finns vissa brister. Det är enligt Statskontoret viktigt att Sverige på ett aktivt sätt deltar i och påverkar EU:s arbete med regelförbättring. Den särskilda statssekreterargrupp som inrättats i december 1998 med ett särskilt ansvar för arbetet med regelförenkling bör i samarbete med berörda delar av Regeringskansliet utarbeta svenska riktlinjer för att utveckla arbetsmetoder och målsättningar i EU:s arbete med regelförbättring. Enligt Statskontoret bör Sverige under det svenska ordförandeskapet följa upp och vidareutveckla de initiativ som kommissionen och andra medlemsstater har tagit för att förbättra EG:s regelverk.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet avstyrkte våren 1998 i yttrande 1997/98:KU9y om Amsterdamfördraget en motion (m), vari framhölls att EU borde eftersträva ett så okomplicerat regelsystem som möjligt. Utskottet utgick från de i yttrandet redovisade åtgärderna, särskilt antagandet av protokollet om tillämpningen av subsidiariets- och proportionalitetsprinciperna, kommer att leda till ett effektivare unionssamarbete och till att beslut fattas där de hör hemma och därmed till minskad byråkrati. Konstitutionsutskottet gör inte nu någon annan bedömning. Konstitutionsutskottet förutsätter vidare att de synpunkter som framförs i Statskontorets ovan redovisade rapport kommer att beaktas i Regeringskansliet. Något tillkännagivande till regeringen är enligt konstitutionsutskottet inte påkallat och utskottet avstyrker motionerna U505 yrkande 6 i denna del (c), U507 yrkande 4 (fp) samt K319 (m).

Svenska språkets ställning i EU-arbetet

Skrivelsen (avsnitt 40.2.1)

Regeringen framhåller att Sverige som ny medlemsstat med ett litet språk har gått igenom en relativt bekymmersam inledningsfas när det gäller tillgången

till och kvaliteten på tolkning och översättning. Läget har stabiliserats under de senaste åren men svenskan är, tillsammans med de båda andra nordiska språken, de EU-språk som tilldelas minst resurser hos institutionerna. Det gäller främst tolkning vid möten i rådet och i kommissionen. Som exempel kan nämnas att det tolkas till och från svenska vid ungefär 25 % av alla möten som äger rum inom ramen för rådets verksamhet medan andra länder har mycket högre grad av tolkservice. Kontakter med de berörda institutionerna har visat att man där arbetar med att förbättra servicen för de små språken men att allmänna budgetrestriktioner försvårar deras möjligheter att göra avvägningar och prioriteringar när det gäller behov av tolkning i olika situationer. Inför det svenska ordförandeskapet år 2001 har en särskild handlingsplan för att förbättra tolkservicen till och från svenska utarbetats av kommissionens konferenstolktjänst. Planen skall ses över varje halvår fram till ordförandeskapet och översynen kommer att ske i samråd med svenska myndigheter. En svensk språkpolicy fastlades 1996 i ett cirkulär med riktlinjer för hur de som företräder Sverige i olika EU-forum skall förhålla sig i situationer då en fullgod tolk- eller översättningstjänst inte erbjuds av EU:s institutioner. Riktlinjerna har utvärderats och med anledning av utvärderingen och inför det svenska ordförandeskapet år 2001 blir det aktuellt för regeringen att bedöma om åtgärder behöver vidtas för att skärpa tillämpningen av den svenska språkpolicyen.

Motionen

I motion U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) begärs att regeringen redan nu skall vidta åtgärder för att stärka det svenska språkets ställning i EU (yrkande 10).

Konstitutionsutskottets bedömning

Regeringens redovisning av det svenska språkets ställning i EU-arbetet ger vid handen att det förekommer brister när det gäller tolkning till det svenska språket. Som regeringen framhåller är svenskans ställning som ett av de officiella EU-språken av stor principiell betydelse för Sverige. Konstitutionsutskottet konstaterar att berörda institutioner arbetar med att förbättra servicen för de små språken och att kommissionens konferenstolktjänst utarbetat en särskild handlingsplan för att förbättra tolkservicen till och från svenska inför det svenska ordförandeskapet år 2001. Regeringen har i skrivelsen förklarat att det med anledning av utvärderingar som gjorts och inför det svenska ordförandeskapet blir aktuellt att bedöma om åtgärder behöver vidtas för att skärpa tillämpningen av den svenska språkpolicyen. Konstitutionsutskottet delar motionärernas synpunkt att det är angeläget att stärka det svenska språkets ställning i EU. Konstitutionsutskottet förutsätter dock att regeringen fortlopande i samband med den halvårsvisa översynen av konferenstolktjänstens handlingsplan och i förberedelsearbetet för det svenska ordförandeskapet följer frågan och vidtar de åtgärder som behövs för att förbättra det svenska språkets ställning. Enligt konstitutionsutskottet är ett

tillkännagivande till regeringen i denna fråga inte nödvändigt och utskottet avstyrker motion U9 yrkande 10 (mp).

Registrering av lobbyister

Motionen

I motion U506 av Gudrun Schyman m.fl. (v) begärs att Sverige skall arbeta för att lobbyister inom EU registreras och kontrolleras (yrkande 1).

Tidigare behandling

Frågan om registrering av lobbyister behandlades våren 1998 i konstitutionsutskottets betänkande Riksdagens arbetsformer (bet. 1997/98:KU27). I betänkandet redovisades regleringen av lobbyverksamhet i olika länder. Europaparlamentets utredningsenhet hade inventerat förhållandena i medlemsländernas parlament och av denna inventering framgick att de flesta parlament inte hade några bestämmelser om intressegruppers aktiviteter. Tyskland var det enda land som hade formella regler. I Danmark hade i praktiken införts en form av kontroll över lobbying och i Storbritannien hade två intressegrupper för professionella parlamentslobbyister frivilligt antagit uppförandekoder och satt upp egna register. I de fall där regler fanns inom de europeiska parlamenten ingick alltid registrering som en komponent. Utdelning av passerkort var ett annat sätt att kontrollera intressegrupper.

I Europaparlamentet finns ett offentligt register och en uppförandekod för lobbyister. Enligt ordningsreglerna utfärdas passerkort till den som vill förse ledamöterna med information. Villkor för passerkort är att vissa ordningsregler respekteras samt att lobbyistens namn och uppdragsgivare registreras. Det intresse som lobbyistens företrädare måste uppges vid varje enskilt möte med personer vid parlamentet. Enligt uppförandekoden får konfidentiell information inte spridas vidare och ekonomisk ersättning inte erbjudas.

Demokratiutredningen

Demokratiutredningen som fått regeringens uppdrag att bl.a. analysera lobbning har gett ut debattskriften Lobbning (SOU 1998:146). I ett av de fyra bidragen i skriften diskuteras lobbningen i EU i ett juridiskt perspektiv med sidoblickar på hur lobbning regleras i USA och några europeiska länder. Ledamöterna i Demokratiutredningen har inte tagit ställning till artiklarnas innehåll. Frågan om lobbning kommer att behandlas i flera av de forskartologier som avses utkomma i sommar. I början av hösten kommer utredningen att ge ut en forskarrapport om bl.a. lobbyism med nya empiriska svenska undersökningar som grund. Ledamöterna i Demokratiutredningen kommer sedan att göra sin politiska värdering av verksamheten i sitt slutbetänkande i slutet av år 1999.

I avsnittet Rättslig reglering av lobbying inom EU av Gustav Ahlsson redovisas att det år 1997 bl.a. förts in en ny artikel (3) i bilaga IX till parlamentets arbetsordning. De personer som regelbundet vill ha tillträde till parla-

mentets lokaler för att förse ledamöterna med information skall bl.a. uppge vems eller vilkas intressen de företräder till Europaparlamentets ledamöter, deras personal eller tjänstemän vid parlamentet. De skall inte försöka få tag i information på oärligt sätt eller i vinstsyfte till tredje man sprida dokument som erhållits från parlamentet. I sina förbindelser med utomstående parter får de inte uppge att de har någon formell anknytning till parlamentet. De skall rätta sig efter de bestämmelser där det föreskrivs att ledamöterna personligen skall lämna detaljerade uppgifter om yrkesmässig verksamhet och alla övriga uppdrag som de får ersättning för samt lämna upplysningar om finansiellt stöd, stöd i form av personal eller utrustning som erhålls utöver de resurser som tillhandahålls av parlamentet och som erbjuds ledamoten inom ramen för dennes politiska aktivitet av en tredje part. Givarens identitet skall anges och upplysningar skall vara offentliga. Personerna skall själva förvissa sig om att all hjälp de erbjuds inom ramen för bestämmelserna antecknas i registret. För att deras passerkort skall förnyas måste de registrerade personerna varje år lämna in en rapport med en beskrivning av vad de gjort under året för att påverka beslutsfattandet i parlamentet.

Kommissionen å sin sida uppmanade år 1992 i ett meddelande lobbyingbranschen att frivilligt upprätta en egen uppförandekod. I september 1994 lade en grupp om 25 lobbyingfirmor i Bryssel fram en uppförandekod som alla inblandade kunde enas om. Uppförandekoden gäller för alla EU-institutioner inte bara kommissionen. Enligt reglerna skall lobbyisten bl.a. identifiera sig med namn och företag, uppge det intresse han eller hon representerar, inte använda oärliga medel och undvika intressekonflikter.

Konstitutionsutskottets bedömning

Som framgår av redovisningen ovan förekommer inom EU en ganska omfattande registrering och kontroll av lobbyister. Till stor del bygger registrering på en frivillig uppförandekod från lobbyisternas sida. Denna uppförandekod har kommit att tillämpas också hos parlamentet. Konstitutionsutskottet är inte berett att nu förorda att Sverige verkar för en längre gående registrering och kontroll. Motion U506 yrkande 1 (v) avstyrks.

Förberedelser för det svenska ordförandeskapet

Skrivelsen (avsnitt 40.1)

Sverige innehar ordförandeskapet i EU:s ministerråd under det första halvåret 2001. Ordförandeskapet innebär att Sverige skall leda arbetet i ministerrådet och representera rådet gentemot andra EU-institutioner, internationella organisationer samt länder utanför EU. Enligt skrivelsen är ordförandeskapets viktigaste uppgift att föra EU:s gemensamma dagordning framåt. Ett mindre utrymme ges dock till att lyfta fram svenska profilfrågor. Det har gjorts en första inventering av sakfrågor som bedöms komma att stå på EU:s dagordning under ordförandeskapet. Sammanställningen är bl.a. tänkt att utgöra underlag i arbetet med att närmare precisera det svenska ordförandeskapets prioriteringar. Under året har lagts fast att arbetet med ordförande-

skapet även fortsättningsvis huvudsakligen skall bedrivas i linjeorganisationen.

Motionerna

I motion U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) yrkande 12 begärs att det tillsätts en parlamentarisk kommitté för att förbereda vilka politiska frågor Sverige skall prioritera under ordförandeskapet. Ett liknande yrkande finns i motion U508 av Birger Schlaug m.fl. (mp), där det sägs att den parlamentariska kommitténs arbete skall gälla också den kommande regeringskonferensen samt att kommittén skall ge plats åt representanter från olika EU-kritiska organisationer (yrkandena 1 och 2).

Också Lennart Daléus m.fl. (c) tar i motion U505 upp frågan om förberedelser inför det svenska ordförandeskapet. Regeringen bör verka för största möjliga uppslutning bakom en nationell strategi för ordförandeperioden och omkring målen för Europasamarbetet (yrkande 1). Regeringen bör inleda ett översynsarbete på samtliga politiska sakområden med god parlamentarisk insyn i syfte att skapa en bred parlamentarisk och samhällelig förankring bakom de frågor som Sverige avser att driva som ordförande i EU. Riksdagen bör ges möjlighet att påverka innehållet i det svenska ordförandeprogrammet (yrkande 2). Regeringen bör ta initiativ som gör det möjligt för hela det svenska samhället att axla ett värdskap. Det svenska föreningslivet, frivilligorganisationerna, folkrörelserna och de idéburna organisationerna bör uppmuntras att fungera som kraftkällor i det medborgerliga Europasamarbetet (yrkande 5). I motionen föreslås, bl.a. som en grund för det svenska ordförandeskapet, att en bred och allsidigt belysande nationell utvärdering görs av de fyra första åren av svenskt medlemskap. Viktiga frågor som bör belysas i en sådan utvärdering är bl.a. de ekonomiska, demokratiska, säkerhetspolitiska, judiciella och miljömässiga förändringar som skett i Sverige sedan EU-inträdet (yrkande 3).

Information från regeringen om förberedelserna för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd våren 2001

Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén informerade den 15 april 1999 riksdagen om förberedelserna för det svenska ordförandeskapet. Hon underströk att regeringens främsta ambition och strategi i första hand är att utöva ett kompetent, effektivt och resultatinriktat ordförandeskap som för de gemensamma frågorna på EU:s dagordning framåt. Regeringen avser naturligtvis också att utnyttja det utrymme som ändå finns för att sätta prägel på ordförandeskapet och EU-samarbetet. Fem prioriterade frågor redovisades.

Inför och under ordförandeskapet kommer regeringen att löpande informera den svenska allmänheten och organisationsväsendet om målsättningarna för ordförandeskapet. Detta skall ske både i Stockholm och runt om i landet. Ett första seminarium hålls den 20 april och över 200 organisationer har inbjudits. Statsministern planerar att senare under våren inbjuda arbetstagarorganisationerna till ett första möte om ordförandeskapet. Regeringen vill göra ordförandeskapet till en angelägenhet för hela landet genom att förlägga

EU-möten i olika delar av Sverige. Regeringen har enligt vice statsministern under hela medlemskapet i EU vinnlagt sig om att ha en fortlöpande information till och samråd med riksdagen. Detta gäller naturligtvis även framöver i de vidare förberedelserna inför och under själva ordförandeskapet. Riksdagen skall naturligtvis ha ett normalt inflytande över de svenska positionerna. En annan sak är själva ordförandeskapet. Där kan man enligt statsrådet knappast fråga ett riksdagsutskott hur man skall sköta sitt ordförandeskap. Men de svenska positionerna skall riksdagen ha normalt inflytande på.

På fråga om inte en parlamentarisk kommitté borde tillsättas för att få det breda underlaget och skärpa upp en prioriteringslista svarade vice statsministern att regeringen vid åtskilliga tillfällen redovisat sina prioriteringar vad gäller EU och fått accept från riksdagen. I och för sig behöver inte en parlamentarisk kommitté gnugga på detta, men regeringen skall naturligtvis se till att hitta former för att under resans gång samråda och förankra ordentligt med riksdagen. Det kan också tänkas att ett nytt slags samrådsform kan behövas. Regeringen får återkomma till detta om riksdagen och regeringen känner att det finns ett särskilt behov.

Konstitutionsutskottets bedömning

Som framgår av den ovan lämnade redovisningen har regeringen lagt fast vilka frågor som prioriteras under det svenska ordförandeskapet. Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén har framhållit att regeringens prioriteringar vad gäller EU-arbetet är väl kända sedan tidigare och har accepterats av riksdagen. Konstitutionsutskottet anser inte att det finns anledning att nu förorda att det tillsätts en parlamentarisk kommitté för att förbereda vilka frågor som skall prioriteras under ordförandeskapet. Inte heller finns det anledning för en kommitté att nu ta ställning till vad som skall tas upp under en framtida regeringskonferens. Som vice statsminister Lena Hjelm-Wallén framhållit är det angeläget att det sker ett fortlöpande samråd med riksdagen i frågor som gäller ordförandeskapet, i vart fall inom ramen för de samrådsformer som finns genom regeringens information till fackutskotten och samrådet i EU-nämnden. Det finns enligt konstitutionsutskottets mening inte anledning anta annat än att regeringen kommer att lämna tillräcklig information om arbetet inför ordförandeskapet och de frågor som kommer att drivas. Motionerna U9 yrkande 12 (mp) och U508 yrkandena 1 och 2 (mp) samt 505 yrkande 2 (c) avstyrks följaktligen.

Regeringen har framhållit att den inför och under ordförandeskapet kommer att löpande informera allmänheten och organisationsväsendet. Motion U505 yrkande 5 (c) får därigenom anses tillgodosedd och avstyrks. Konstitutionsutskottet anser inte heller att det behövs ett tillkännagivande till regeringen om nationell strategi för ordförandeperioden och avstyrker även motion U505 yrkande 1. Konstitutionsutskottet är vidare inte nu berett förorda att det görs en nationell utvärdering av de fyra första åren av svenskt medlemskap. Konstitutionsutskottet avstyrker därför motion U505 yrkande 3.

EG:s anslutning till Europakonventionen om mänskliga rättigheter och grundläggande friheter m.m.

Motionen

I motion U509 av Holger Gustafsson (kd) begärs att Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna införlivas i EU-fördragen (yrkande 1). Motionärerna framhåller att bl.a. Amnesty International pekat på att det krävs ett införlivande för att få en utomstående och från EU oberoende kontroll.

Tidigare behandling

Frågan om EU:s anslutning till Europakonventionen behandlades våren 1998 i konstitutionsutskottets yttrande till utrikesutskottet om Amsterdamfördraget (yttr. 1997/98:KU9y). I yttrandet gavs en redovisning av EU:s förhållande till Europakonventionen och det skydd för de mänskliga rättigheterna som ges genom EU-fördragen. Konstitutionsutskottet beklagade att medlemsstaterna inte kunnat enas om sådana fördragsändringar att gemenskapen kunde ansluta sig till Europakonventionen. Utskottet såg dock positivt på att de grundläggande fri- och rättigheterna förstärkts i Amsterdamfördraget genom att fördragsfästas i artikel F. Unionens engagemang i fråga om icke-diskriminering och jämställdhet mellan kvinnor och män förstärks också. Konstitutionsutskottet ansåg att det var för tidigt att ta ställning till i vilken utsträckning regeringen skall fortsätta att driva frågan om en anslutning till Europakonventionen vid kommande regeringskonferenser och avstyrkte en motion (kd) liknande den nu aktuella.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet anser i likhet med motionären att frågan om tillämpningen inom EU av Europakonventionen är central. Konstitutionsutskottet vill därvid peka på att två skilda system för tolkningen av konventionen i längden inte är en acceptabel ordning. 40 stater har anslutit sig till Europakonventionen medan Europeiska unionen omfattar 15 medlemsländer. Självfallet är det nödvändigt att praxis i så centrala frågor som mänskliga rättigheter och grundläggande friheter skapas otvetydigt av en enda domstol. Konstitutionsutskottet förutsätter att regeringen tillvaratar möjligheterna att verka för en utveckling i denna riktning. Enligt konstitutionsutskottets mening är ett tillkännagivande till regeringen inte nu nödvändigt och utskottet avstyrker därför motion U509 yrkande 1 (kd).

Utträde ur unionen

Motionerna

Gudrun Schyman m.fl. (v) begär i motion U506 att det införs en utträdesparagraf när det gäller medlemskapet i unionen (yrkande 18). Om det är så att

utvecklingen gått åt annat håll än vad folket i ett enskilt land accepterar skall det enligt motionärerna också ha möjlighet att begära utträde.

Också i motion U501 (yrkande 1) av Birger Schlaug m.fl. (mp) begärs att regeringen verkar för en utträdesparagraf i EU-fördraget, vilken reglerar skeendet när en medlemsstat vill lämna EU. En sådan paragraf är oerhört viktig för att undvika konflikt om ett land väljer att lämna unionen och för att omöjliggöra osaklig skräckpropaganda för dem som motsätter sig utträde. I motionen finns ett förslag till utformning av en utträdesparagraf.

I praktiken kommer enligt motionärerna en utträdesansökan att behandlas mer politiskt än juridiskt. I dag och inom överskådlig tid skulle sannolikt övriga EU-länder dra sig för att förvägra en formell utträdesbegäran från en regering, baserad på en folkomröstning.

Tidigare behandling

I konstitutionsutskottets yttrande till utrikesutskottet över skrivelsen om EU:s regeringskonferens (yttr. 1995/96:KU5y) lämnades en utförlig bakgrund till frågan om suspension och utträde ur unionen. Utskottet avstyrkte motionsyrkanden om införande av en utträdesparagraf av flera skäl. För det första skulle en sådan bestämmelse inte ligga i linje med målsättningen i fördraget att skapa en allt fastare förening mellan medlemsstaterna. För det andra ansåg utskottet det inte heller ligga i linje med Sveriges intressen att, drygt ett år efter inträdet i unionen, driva en fråga som måste uppfattas som att Sverige avsåg att lämna unionen. För det tredje ansåg utskottet visserligen att det måste anses föreligga en möjlighet för en stat att utträda ur unionen, men fann inte anledning att i förtid tynga den då förestående regeringskonferensen med problem som antingen inte kommer att aktualiseras eller, om de aktualiseras, ändå kommer att kräva omfattande förhandlingar mellan staterna. Enligt utskottets mening skulle dessutom en fastställd utträdesform kunna i onödan låsa medlemsstaternas handlingsutrymme.

Utrikesutskottet såg i likhet med konstitutionsutskottet, inget behov av en reglering av utträdesfrågan.

I konstitutionsutskottets yttrande till utrikesutskottet över regeringens skrivelse Berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 1996 (yttr. 1996/97:KU8y) samt i utskottets yttrande om Amsterdamfördraget (yttr. 1997/98:KU9y) har konstitutionsutskottet vidhållit denna bedömning.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet anser fortfarande inte att det finns ett behov av att reglera frågan om utträde ur Europeiska unionen och avstyrker motionerna U506 yrkande 18 (v) och U501 yrkande 1 (mp).

Stockholm den 22 april 1999

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

I beslutet har deltagit: Per Unckel (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Pär Axel Sahlberg (s), Kenneth Kvist (v), Ingvar Svensson (kd), Jerry Martinger (m), Mats Berglind (s), Inger René (m), Kerstin Kristiansson (s), Tommy Waidelich (s), Mats Einarsson (v), Björn von der Esch (kd), Nils Fredrik Aurelius (m), Per Lager (mp), Åsa Torstensson (c) och Helena Bargholtz (fp).

Avvikande meningar

1. Den institutionella strukturen

Kenneth Kvist (v), Mats Einarsson (v) och Per Lager (mp) anser att den del av utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Den institutionella strukturen som börjar med ”Frågan om en högre grad” och slutar med ” svenska riksdagen” bort ha följande lydelse:

Konstitutionsutskottet kan konstatera att EU är på väg att utvecklas till en gemensam statsbildning, där självständiga stater omvandlas till underlydande delstater i en framväxande federation. Människor tappar lusten att engagera sig och detta urholkar demokratin. EU:s omfattande centralisering innebär att besluten flyttar allt längre från dem som berörs. Den reella makten över politiken ligger i allt större grad hos en elit som inte väljs i allmänna val och som inte kan ställas till svars för sina beslut i en demokratisk process. EU-kommissionen har monopol på initiativrätt till lagstiftning. Ändå finns det ingen demokratisk tillsättning av kommissionärerna och de kan inte heller avsättas i allmänna val. Konstitutionsutskottet anser att den demokratiska legitimiteten på nytt kan förstärkas genom att mer reell beslutsmyndighet återförs till nationell nivå så att de nationella parlamenten stärks. Den mellanstatliga karaktären av samarbetet kan därmed enligt konstitutionsutskottets mening stärkas. Sådana beslut som bäst löses på nationell nivå bör helt skalas bort och kommissionens förslagsrätt bör minska till förmån för förslagsrätt för de nationella parlamenten. Konstitutionsutskottet anser vidare att EU:s politiska organisation måste förändras på ett sätt som innebär att väljarna kan utkräva politiskt ansvar. Vad konstitutionsutskottet anfört bör ges regeringen till känna. Motionerna U506 yrkandena 3 och 6 (v) samt U508 yrkandena 4–7 (mp) tillstyrks följaktligen.

2. Folkomröstning

Kenneth Kvist (v), Mats Einarsson (v) och Per Lager (mp) anser att utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Folkomröstning bort ha följande lydelse:

Konstitutionsutskottet kan konstatera att utvecklingen gått snabbt sedan Sveriges anslutning till EG var föremål för omröstning. Amsterdamfördraget har sedan dess gett mer makt åt Bryssel. Bland annat Schengenkonventionen och Europakonventionen har förändrat medlemskapets innehåll på ett sätt som de som röstade för anslutning knappast kan ha varit medvetna om. Konstitutionsutskottet anser mot denna bakgrund att det är angeläget att varje genomgripande förändring av fördragen underställs folkomröstning innan Sverige ratificerar förändringarna. Konstitutionsutskottet tillstyrker således motion U501 yrkande 2 (mp).

Mycket talar enligt konstitutionsutskottets bedömning för att en majoritet av svenskarna är kritiska mot EU. Konstitutionsutskottet anser att det av respekt för folkviljan behövs en folkomröstning om fortsatt deltagande i det

nya och förändrade EU som vuxit fram sedan folkomröstningen om medlemskapet. Utskottet tillstyrker därför motion U501 yrkande 2 (mp).

3. Gemenskapslagstiftningens kvalitet och subsidiaritetsprincipen

Åsa Torstensson (c) och Helena Bargholtz (fp) anser att utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Gemenskapslagstiftningens kvalitet och subsidiaritetsprincipen bort ha följande lydelse

Konstitutionsutskottet vill understryka vikten av att subsidiaritetsprincipen blir ett levande verktyg inom unionen. Konstitutionsutskottet anser att regeringen bör ta initiativ till en fullständig genomgång av EU:s fördrag och gemenskapslagstiftning i syfte att undersöka reglernas överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen. Arbetet med att slå samman direktiv och i större utsträckning använda ramdirektiv bör enligt utskottets mening intensifieras. Sverige bör i EU-arbetet vara pådrivande för att unionsnivån bara skall användas när den nationella nivån inte räcker till för att lösa problemen. Enligt konstitutionsutskottets mening bör Sverige inom EU driva frågan om att undersöka förutsättningarna för kompetenskataloger som anger på vilka nivåer besluten skall fattas. Vad konstitutionsutskottet sålunda anfört bör med bifall till motion U505 yrkande 6 delvis (c) och U507 yrkande 4 (fp) ges regeringen till känna.

4. Registrering av lobbyister

Kenneth Kvist och Mats Einarsson (båda v) anser att utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Registrering av lobbyister bort ha följande lydelse:

Konstitutionsutskottet konstaterar att det förekommer en viss registrering och kontroll av lobbyister inom EU. Utskottet vill dock understryka vikten av att Sverige arbetar för att registreringen, som till stor del är frivillig, vidmakthålls och utvecklas. Inte minst bör det europeiska bank- och industrikapitalets påverkan på EU-systemet redovisas öppet. Detta bör enligt konstitutionsutskottets mening med bifall till motion U506 yrkande 1 (v) ges regeringen till känna.

5. Förberedelser för det svenska ordförandeskapet

Per Lager (mp) anser att den del av utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Förberedelser för det svenska ordförandeskapet som börjar med ”Som framgår” och slutar med ”avstyrks följaktligen” bort ha följande lydelse:

Konstitutionsutskottet kan konstatera att regeringen lagt fast de prioriterade frågor som skall drivas under det svenska ordförandeskapet. Det är enligt konstitutionsutskottets mening angeläget att regeringen anstränger sig för att finna former för att under tiden fram till ordförandeskapet samråda ordentligt med riksdagspartierna. Utskottet förordar en parlamentarisk kom-

mitté för att få en bred förankring och fördjupning av innehållet i de prioriterade frågorna. Kommitténs arbete skall också gälla den kommande regeringskonferensen och det bör ges plats även för representanter för EU-kritiska organisationer. Detta bör med bifall till motionerna U9 yrkande 12 (mp), U508 yrkandena 1 och 2 (mp) samt 505 yrkande 2 (c) ges regeringen till känna.

6. Nationell utvärdering av de fyra första åren av svenskt medlemskap

Åsa Torstensson (c) anser att den del av utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Förberedelser inför det svenska ordförandeskapet som börjar med "Konstitutionsutskottet är vidare" och slutar med "U505 yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Sverige har varit medlem i Europeiska unionen i fyra år. Upprepade opinionsundersökningar visar att svenskarna är EU:s mest EU-kritiska medborgare. Konstitutionsutskottet delar bedömningen i motion U505 (yrkande 3) att det behövs en bred och allsidig utvärdering av de fyra första åren av svenskt medlemskap. Syftet bör vara att på ett sammanhållande och trovärdigt sätt belysa hur det svenska samhället påverkats. Olika synsätt bör tillåtas brytas mot varandra. Viktiga frågor som bör belysas i en sådan utvärdering är bl.a. de ekonomiska, demokratiska, säkerhetspolitiska, judiciella och miljömässiga förändringar som skett i Sverige sedan EU-inträdet. Utvärderingen skall främst vara ett redskap genom vilket Sverige kan utveckla EU-samarbetet och bör kunna bidra till en god grund för det svenska ordförandeskapet och för samhällsdebatten i viktiga europeiska problemställningar. Enligt konstitutionsutskottets mening bör detta med bifall till motion U505 yrkande 3 (c) ges regeringen till känna.

7. Utträde ur unionen

Kenneth Kvist (v), Mats Einarsson (v), Per Lager (mp) och Åsa Torstensson (c) anser att utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Utträde ur unionen bort ha följande lydelse:

Enligt konstitutionsutskottets mening är det av avgörande betydelse att formerna för utträde regleras i EG-fördraget. Därigenom betonas att unionen är en sammanslutning av självständiga stater. Regeringen bör således enligt konstitutionsutskottets mening verka för en utträdesparagraf. Detta bör med bifall till motionerna U506 yrkande 18 (v) och U501 (mp) ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Det svenska språkets ställning i EU-arbetet

Per Lager (mp) anför:

Det är tydligt att svenska språkets ställning i EU-arbetet måste stärkas. Regeringen har framhållit att den avser att följa frågan och vidta de åtgärder som behövs. Miljöpartiet anser att det är uppenbart att åtgärder måste vidtas omedelbart och förutsätter att det fortlöpande vidtas de åtgärder som behövs.

Innehållsförteckning

Till utrikesutskottet.....	1
Utskottet	1
Skrivelsens inriktning och omfattning	1
Skrivelsen.....	1
Motionen.....	2
Konstitutionsutskottets bedömning	3
Den institutionella strukturen.....	4
Skrivelsen.....	4
Motionerna	5
Konstitutionsutskottets bedömning	6
Folkomröstning.....	7
Motionerna	7
Konstitutionsutskottets bedömning	8
Öppenhet och insyn i EU:s institutioner	8
Skrivelsen (avsnitt 39.13).....	8
Motionerna	9
Tidigare behandling	10
Europaparlamentets resolution	10
Konstitutionsutskottets bedömning	11
Gemenskapslagstiftningens kvalitet och subsidiaritetsprincipen	12
Skrivelsen (avsnitten 39.14 och 7.2.2)	12
Motionerna	12
EG-fördraget	13
Statskontorets rapport.....	14
Konstitutionsutskottets bedömning	14
Svenska språkets ställning i EU-arbetet.....	14
Skrivelsen (avsnitt 40.2.1).....	14
Motionen.....	15
Konstitutionsutskottets bedömning	15
Registrering av lobbyister.....	16
Motionen.....	16
Tidigare behandling	16
Demokratiutredningen.....	16
Konstitutionsutskottets bedömning	17
Förberedelser för det svenska ordförandeskapet.....	17
Skrivelsen (avsnitt 40.1).....	17
Motionerna	18
Information från regeringen om förberedelserna för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd våren 2001	18
Konstitutionsutskottets bedömning	19
EG:s anslutning till Europakonventionen om mänskliga rättigheter och grundläggande friheter m.m.	20
Motionen.....	20
Tidigare behandling	20
Konstitutionsutskottets bedömning	20

Utträde ur unionen	20
Motionerna	20
Tidigare behandling	21
Konstitutionsutskottets bedömning	21
Avvikande meningar.....	23
1. Den institutionella strukturen.....	23
2. Folkomröstning	23
3. Gemenskapslagstiftningens kvalitet och subsidiaritetsprincipen	24
4. Registrering av lobbyister	24
5. Förberedelser för det svenska ordförandeskapet.....	24
6. Nationell utvärdering av de fyra första åren av svenskt medlemskap	25
7. Utträde ur unionen	25
Särskilt yttrande.....	26
Det svenska språkets ställning i EU-arbetet	26